

УДК 343.9

ЗАГАЛЬНІ ЗАХОДИ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ПРОФІЛАКТИКИ МОЛОДІЖНОГО ЕКСТРЕМІЗМУ

Тодосієнко А.О.

Навчально-науковий Юридичний інститут
Національного авіаційного університету

Стаття присвячена комплексному дослідженню питання загальних заходів профілактики молодіжного екстремізму. Розглянуто, які заходи в себе включає оперативно-розшукова профілактика. Дана загальна характеристика суб'єктів оперативно-розшукової профілактичної діяльності. Зосереджено увагу на молодіжному екстремізмі та рівнях профілактики цього феномену кримінальних правопорушень. Визначено проблемні питання, пов'язані із запобіганням цих злочинів та запропоновано шляхи їх вирішення.

Ключові слова: молодіжний екстремізм, попередження злочинів, екстремістські прояви, загальна профілактика, оперативно-розшукова профілактика, оперативно-розшукова діяльність.

Постановка проблеми. Політичну ситуацію та стан розвитку суспільства в Україні не можна вважати стабільними. Сьогодні ми спостерігаємо, як наша держава заглиблюється в економічну та політичну кризи. Ми бачимо зростання рівня злочинності та правопорушень, а також виникнення нових, ще не визначених законодавством України їх видів. Одним з таких правопорушень є екстремістські прояви, які в Україні останнім часом стають дедалі частішими, а їх вчинення викликає широкий суспільний резонанс.

Для перехідного періоду українських реформ характерна нестабільність загальносоціальних умов, яка проєктується і на криміногенну ситуацію, зокрема на злочинність молоді. Рівень злочинності молоді, якщо мати на увазі її реальні масштаби, в середньому, за оцінками фахівців, в декілька разів вищий, ніж показники зареєстрованої злочинності. Це дає підставу констатувати той факт, що в Україні зараз досить сильна концентрація криміногенних факторів, що відкриває дорогу до переходу на високий ступінь криміналізації суспільства. Незважаючи на те, що екстремістські прояви в Україні не є такими поширеними, як у сусідній Росії, проте їх вчинення викликає широкий суспільний резонанс. У цілому, враховуючи ментальність народу України, багатівкове співіснування на її території різних націй та народностей, безконфліктний розвиток різних релігійних конфесій та інші фактори, говорити про масові прояви екстремізму в нашій країні немає підстав. Проте немає підстав і не бути готовими до протидії таким проявам, особливо коли вони мають політичний характер і спрямовані на масові порушення громадського порядку та громадської безпеки.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Останніми роками доволі продуктивним виявився системно-діяльнісний підхід у дослідженні як злочинної діяльності, так і розкриття та розслідування злочинів пов'язаних з молодіжним екстремізмом. Це знайшло своє відображення в наукових працях як зарубіжних, так і вітчизняних учених, зокрема: Г.А. Агесва, Ю.П. Алєніна, В.П. Бахіна, М.Н. Гернета, В.Г. Гончаренка, А.І. Долгова, О.Ф. Долженкова, А.В. Дулова, В.А. Журавля, О.І. Козаченка, А.А. Козлова, О.Г. Колба, О.М. Колесніченка, В.О. Коновалової, В.С. Кузьмічова, В.В. Літвіна, Д.Й. Никифорчука,

Г.А. Матусовського, Г.М. Міньковського, Р.Е. Оганяна, В.Л. Ортинського, Г.О. Перова, М.А. Погорецького, М.В. Салтєвського, А.Н. Тарасова, Р.А. Халілева, В.Ю. Шепітька, М.С. Шумила, Б.В. Шура, М.П. Яблокова, А.Ю. Якиміва та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Також слід вказати, що сьогодні не розроблено ефективної методики попередження та припинення правопорушень і злочинів, що вчиняються екстремістськими угрупованнями оперативними підрозділами, що обумовлено відсутністю належного нормативно-правового забезпечення, чіткої системи рекомендацій щодо проведення профілактичної роботи, і особливо, відносно тих злочинних проявів, вчинення яких обумовлено теперішніми суспільно-політичними та соціально-економічними умовами, в яких перебуває Україна.

Вищесказане дає підстави зробити висновок, що актуальність теми полягає у необхідності розробки відповідних правових та організаційних засад щодо виявлення, припинення та протидії оперативними підрозділами молодіжним екстремістським проявам.

Мета статті. Метою цієї статті є системний аналіз заходів і методів протидії оперативними підрозділами злочинам, пов'язаних з молодіжним екстремізмом. Досягнення зазначеної мети зумовило необхідність вирішення таких основних задач:

- визначити, що в себе включає оперативно-розшукова профілактика;
- надати оперативно-розшукову характеристику молодіжному екстремізму;
- визначити складові оперативно-розшукового попередження вчинення злочинів екстремістської спрямованості у молодіжній сфері та розкрити їх зміст.

Виклад основного матеріалу. Злочинний молодіжний екстремізм як соціальне явище має свої особливі ознаки. Використовуючи кримінологічні знання можна виробити і застосовувати відповідні заходи попередження цього суспільно-небезпечного явища.

Перш ніж перейти до дослідження цих аспектів, уточнимо, що при цьому терміни «попередження» і «профілактика» будуть використовуватися нами як рівнозначні і взаємозамінні, що обґрунтовано етимологічною схожістю вищезазначених термінів.

О.М. Джужа під попередженням злочинів розуміє систему соціальних і правових заходів, спрямованих на усунення причин та умов скоєння злочинів, яким належить провідна роль у запобіганні та ліквідації злочинності [1, с. 201].

Загальна та індивідуальна профілактика екстремістських проявів має плановий характер і ґрунтується на взаємодії підрозділів карного розшуку з іншими службами органів внутрішніх справ, правоохоронними органами, органами виконавчої влади та адміністрацією підприємств, організацій і установ. Для виявлення й усунення обставин, що сприяють вчиненню екстремістських проявів, оперативні працівники карного розшуку, патрульні поліції систематично досліджують територію, що обслуговується, і розміщені на ній об'єкти, особливу увагу приділяють тим із них, де може виникнути ймовірність вчинення екстремістських злочинів, хуліганства та інших протиправних дій.

Виходячи із сказаного вище, оперативно-розшукове попередження екстремістських злочинів є діяльністю оперативних підрозділів із використанням оперативно-розшукових сил, засобів, заходів і методів на виявлення та усунення причин і умов, що сприяють їх вчиненню.

Отже, оперативно-розшукова профілактика як організаційна форма ОРД є сукупністю правових норм, які здійснюють оперативні працівники в поєднанні з комплексом гласних і негласних оперативно-розшукових заходів, які охоплюють цілісну систему контролю за оперативною ситуацією з метою запобігання виникненню умов, що сприяють їх вчиненню, а також виявлення осіб, від яких слід очікувати вчинення злочинів, та здійснення на них превентивного впливу для недопущення вчинення ними задуманих злочинів або тих, що готуються, та припинення таких, що розпочалися [2].

Загальна профілактика злочинів індивідуалізується, коли йдеться про конкретну діяльність підрозділів карного розшуку. У цьому випадку важливо визначити зміст оперативно-розшукової профілактики. Так, з одного боку ця форма є складовою частиною (елементом) загальної системи заходів попередження правопорушень, здійснюваної всіма державними органами, громадськими організаціями, а з іншого – пов'язаної з оперативно-розшуковою діяльністю підрозділів карного розшуку.

Виходячи з цих позицій, головними завданнями оперативно-розшукової профілактики є:

- здійснення комплексних оперативно-розшукових та профілактичних заходів, спрямованих на усунення конкретних умов і обставин, що сприяють правопорушенням;
- організація і безпосереднє здійснення індивідуальних оперативно-розшукових та профілактичних заходів, спрямованих на усунення конкретних умов і обставин, що сприяють правопорушенням;
- проведення заходів, які забезпечують недопущення здійснення злочинів, які задумуються або готуються;
- участь підрозділів карного розшуку в загальних профілактичних заходах, що є складовою частиною системи ідеологічної і виховної роботи, яку проводять державні органи спільно з громадськістю.

Запобігання (згідно з новим тлумачним словником української мови) – це недопущення чогось, що заздалегідь готується [3, с. 188].

У юридичній енциклопедії запобігання злочинності характеризується як соціальна діяльність, що полягає в усуненні причин та умов злочинності, є різновидом соціального контролю та соціальної профілактики антигромадської поведінки, зокрема тієї, що виявляється в учиненні злочинів.

Залежно від ступеня сформованості причин та умов злочинної поведінки і пов'язаної з цим моментом їх реалізації, запобігання злочинну поділяється на:

- профілактику, що здійснюється до формування злочинного умислу;
- запобігання, що відбувається після формування злочинного умислу до початкового вчинення злочинну;
- припинення злочину, до якого належать запобіжні заходи, здійснювані після початку кримінально-караних дій.

Крім того, між профілактикою злочинів у цілому і оперативно-розшуковою профілактикою є ряд певних відмінностей. Сутність оперативно-розшукової профілактики екстремістських злочинів полягає в дослідженні тих її внутрішніх, закономірних, стійких і суттєвих властивостей, які визначають її природу і призначення. З цього погляду оперативно-розшукова профілактика виступає як частина (підсистема) цілісного процесу профілактики злочинів.

Також оперативно-розшукова профілактика екстремістських злочинів відрізняється від інших видів профілактики ще тим, що вона вивчає особливості не тільки гласної, але й негласної діяльності оперативних підрозділів з усунення умов, що сприяють вчиненню даного виду злочинів, а також особливості впливу на профілактикованих осіб за допомогою сил, заходів, засобів і методів, які є в їх розпорядженні.

Згідно з п. 1 ч. 1 ст. 7 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», одним із обов'язків підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, є вживання необхідних оперативно-розшукових заходів щодо попередження, своєчасного виявлення, припинення й розкриття злочинів та викриття причин і умов, що сприяють вчиненню злочинів, здійснювати профілактику правопорушень [4]. Таким чином, оперативно-розшукова діяльність охоплена комплексною запобіжною функцією в системі загальних завдань протидії злочинності.

У теорії і практиці оперативно-розшукової діяльності давно помітна особливість оперативно-розшукової профілактики злочинів, яка проявляється в тому, що за допомогою негласних оперативно-розшукових сил, засобів та методів представляється унікальна можливість спостерігати кримінальні процеси і явища з середини – методом постереження, постійно слідкувати за змінами в криміногенному та кримінальному середовищі, отримувати різноманітну інформацію про таємні процеси, які функціонують в осередку злочинності, про кримінально активну частину населення [5, с. 14].

Оперативно-розшукова профілактика, виступаючи як самостійний напрям оперативно-розшукової діяльності, є специфічною підсистемою

профілактики злочинності як на загальному, так і на індивідуальному рівнях.

На загальному рівні оперативно-розшукова профілактика спрямована на: обмеження дії негативних явищ і процесів, взаємопов'язаних зі злочинністю; усунення (нейтралізацію) детермінантів злочинних проявів; ліквідацію криміногенних факторів у мікросередовищі особи, які формують її антигромадську позицію і мотивацію злочинної поведінки.

На індивідуальному рівні оперативно-розшукової профілактики на підставі аналізу інформації, яка була отримана оперативним шляхом щодо осіб, які схильні до вчинення злочинів, та про факти щодо злочинних намірів цих осіб, здійснюється превентивний вплив на особу, яка за своїм антигромадським способом життя спроможна вчинити злочин.

Реалізується оперативно-розшукова профілактика шляхом використання оперативно-розшукових заходів, а також інших оперативних можливостей цих підрозділів.

Таким чином, оперативно-розшукову профілактику злочинів слід розглядати як специфічний вид діяльності правоохоронних органів, що здійснюється оперативними підрозділами цих органів та спрямований на недопущення вчинення злочинів, а також своєчасне виявлення й усунення (нейтралізацію) причин і умов, що сприяють їх скоєнню.

Головне місце в оперативно-розшуковій профілактиці злочинів відводиться органам внутрішніх справ. Їх особлива роль визначається широкою компетенцією та повноваженнями щодо здійснення оперативно-розшукової, кримінально-процесуальної та інших видів діяльності у боротьбі з правопорушеннями та злочинами. Наявність в структурі ОВС оперативних підрозділів і служб дає можливість здійснювати оперативну профілактику у повному обсязі.

Суб'єктами оперативно-розшукової профілактичної діяльності ОВС можуть бути визнані оперативні підрозділи або окремі працівники цих підрозділів, які у такій діяльності здійснюють хоча б одну з таких функцій: прогнозування, планування, організацію, координацію та здійснення заходів щодо профілактики злочинності.

До системи оперативних підрозділів ОВС, які здійснюють оперативно-розшукову профілактику, відносяться кримінальна та спеціальна поліція.

Працівники оперативних підрозділів поділяються на співробітників, які діють відкрито від імені відповідної оперативної служби, і негласних (таємних) співробітників, належність яких до оперативно-розшукового підрозділу глибоко законспірована. Кожний з цих суб'єктів оперативно-розшукової діяльності наділений повноваженнями, адекватними тим завданням, які ними виконуються. Оперативні працівники можуть при цьому виступати як безпосередні виконавці оперативно-розшукових завдань і як посадові особи, які організують, направляють і контролюють оперативно-розшукові заходи інших суб'єктів оперативно-розшукової діяльності та об'єктів, відносно яких такі заходи здійснюються [6, с. 48-49].

Таким чином, оперативно-розшукова профілактика злочинів – цілком дієвий і перспектив-

ний напрям діяльності підрозділів карного розшуку, що повністю відповідає стратегічній лінії оперативних підрозділів, орієнтованих на раннє запобігання злочинів, виявлення й усунення причин та умов, що сприяють їх здійсненню.

У нормативних документах МВС України відображено найбільш перспективні напрями агентурно-оперативної роботи щодо попередження екстремістських проявів серед молодих осіб, які схильні до вчинення або мають намір вчинити злочин:

- своєчасне виявлення осіб, які мають намір здійснити екстремістське діяння, особливо тих, що формують злочинні групи, намічають об'єкти злочинного посягання, намагаються придбати зброю, технічні засоби та інші знаряддя злочину;

- забезпечення негласного контролю за особливо небезпечними рецидивістами, звільненими з місць позбавлення волі та взятими під адміністративний нагляд, а також судимих за тяжкі злочини, з ціллю своєчасного виявлення та припинення їх злочинних намірів або викриття в здійсненні злочину;

- проведення профілактичних заходів щодо осіб, які знаходяться в оперативній розробці або під оперативним контролем;

- виявлення за допомогою агентури різного роду організаторів та активних членів злочинних груп.

Слід особливо увагу звернути на використання агентури для виявлення і нейтралізації причин злочинів та умов, що їм сприяють. Роль негласних співробітників у виявленні причин та умов визначається їх розвідувальними можливостями в середовищі осіб, які викликають оперативний інтерес, знають їх спосіб життя, звичаї та наміри правопорушників, нерідко володіють відомостями про стан охорони та порядок роботи тих чи інших об'єктів тощо. Маючи життєвий досвід, знання основних способів маскуванню і користуючись довірою злочинців, кваліфікований агент може самостійно оцінити обстановку і прийти до висновку про причини та умови, що сприяють вчиненню злочинів. Агенти можуть виявляти як умови, що вже сприяли вчиненню злочинів, так і умови, що можуть сприяти злочинам в майбутньому. Можливості агентури у виявленні причин і умов, що спричинили вчинення злочинів, найбільш успішно використовуються підрозділами карного розшуку, головним чином у процесі провадження в оперативно-розшукових справах відносно осіб, що перевіряються або розробляються; оперативного обслуговування об'єктів та ліній роботи; оперативного спостереження за особами, які можуть негативно впливати на громадян із нестійкою психікою.

У зв'язку з цим необхідно зупинитися на найбільш актуальних організаційних та практичних формах та методах удосконалення роботи органів внутрішніх справ щодо попередження екстремістських проявів серед молоді.

Загальна профілактика екстремістських проявів, що здійснюються оперативними працівниками самостійно або за участю громадськості, передбачає проведення регулярних перевірок:

- стану зберігання вогнепальної зброї в спортивних клубах, тирах та інших об'єктах, де вона використовується на загальних підставах;

- освітлення у вечірній і нічний час вулиць, провулків, під'їздів будинків, сходових клітин та внесення відповідних пропозицій до місцевих органів виконавчої влади;

- інструктування патрульних поліцейських, що здійснюють патрулювання парків, скверів та інших місць відпочинку;

- вжиття заходів щодо виявлення та вилучення вогнепальної зброї, що незаконно зберігається, встановлення фактів виготовлення саморобної зброї;

- спостереження за місцями збирання молоді та неповнолітніх, при цьому особлива увага приділяється виявленню серед них раніше засуджених або тих, що зловживають спиртними напоями, наркотичними засобами;

- вжиття необхідних заходів реагування на факти пияцтва, ігор азартного характеру та правопорушення;

- проведення систематичної роз'яснювальної роботи серед населення, в тому числі й серед молодіжного населення.

У межах оперативно-тактичної характеристики здійснюється вивчення соціального складу та психологічних якостей різних контингентів та осіб, які характеризуються антигромадською позицією і від яких можна очікувати здійснення екстремістських злочинів, вирішення завдань оперативно-розшукової профілактики.

З метою усунення причин злочинів та умов, що їм сприяють, оперативні підрозділи проводять роз'яснювальну роботу та правову пропаганду серед населення. Правова пропаганда може принести позитивні результати тільки в тому випадку, якщо вона буде проводитись планово і регулярно. В її здійсненні беруть участь і співробітники інших служб органів внутрішніх справ.

Матеріали, які використовуються у проведенні правової пропаганди, повинні бути конкретними та ілюстрованими прикладами інформації про причини злочинів та умови, які їм сприяють. Використовувати при цьому непереверені дані, факти, що принижують гідність людини, а також відомості, які становлять службову таємницю, заборонено.

Вивчаються різні аспекти антигромадського способу життя, природи протиправних відносин, звичаїв, традицій та норм поведінки злочинних елементів, психологічні особливості в злочинному середовищі, психологічний облік учасників та організаторів злочинних груп, методи підтримки злочинного авторитету, групової дисципліни та інше. Облік цих психологічних факторів підвищує якість оперативно-розшукової діяльності боротьби з екстремістськими злочинами [7, с. 167].

За результатами досліджень особи, від яких можна очікувати вчинення злочинів екстремістського характеру, виявляються шляхом організації і проведення заходів, спеціально спрямованих на пошук такого контингенту. Для цього потрібно знати коло осіб, серед яких у першу чергу здійснювати пошук із урахуванням кримінологічних ознак, характерних для особистості злочинця, та виявляти схильних до вчинення екстремізму.

Загальне попереджувальне значення має доведення до громадян відомостей про притягнення тих чи інших осіб до кримінальної відповідальності. Важливу роль відіграє організація від-

критих судових процесів за місцем проживання або роботи винних. Проведення подібних заходів сприяє створенню у населення переконань про неминучість розкриття кожного злочину і невідворотності покарання винних.

На сьогодні існує проблема щодо недосконалості нормативно-правового регулювання оперативно-розшукової профілактики оперативних підрозділів ОВС, а також відсутність відповідного окремого відомчого нормативного акта, що в свою чергу створює штучні перешкоди при здійсненні цього виду діяльності. На нашу думку, на сьогоднішній день є нагальна потреба у відомчому нормативно-правовому акті, який би регулював діяльність ОВС щодо профілактики злочинів оперативними підрозділами.

Масштабність і багатосторонність діяльності з попередження злочинного молодіжного екстремізму передбачає її систематизоване осмислення та провадження.

Як вже було зазначено, багато детермінант молодіжного екстремізму полягають в недосконалості організації та розвитку соціально-економічних, політичних, міжетнічних та інших відносин. Тому важлива роль у зазначеній системі протидії відводиться загальносоціальному рівню попередження молодіжного екстремізму. У загальному вигляді функція вказаного рівня полягає в діяльності держави, суспільства та їх інститутів, що спрямовані на розв'язання суперечностей у галузі економіки, соціального життя, у морально-духовній та інших сферах [8, с. 179].

Загальносоціальне попередження злочинності пов'язане з найбільш значущими й довгостроковими видами соціальної діяльності, великими заходами розвитку економіки, забезпечення прав, свобод, інтересів громадян, підтримання моральності, зміцнення законності, соціального захисту населення і т.д. Подібні заходи не ставлять перед собою спеціальних цілей боротьби з злочинністю. Однак будучи фундаментом спеціальної профілактики, вони мають важливий кримінологічний та оперативно-розшуковий аспект, оскільки їх спрямованість на вирішення завдань соціального розвитку створює передумови обмеження екстремістської злочинності, протидіє криміногенним чинникам, що її продукують.

Серед центральних елементів загальносоціального рівня профілактики молодіжного екстремізму й інших негативних соціальних явищ можна виділити вдосконалення і розвиток принципу, визначеного ст. 23 Конституції України, відповідно до якої кожна людина має право на вільний розвиток своєї особистості, якщо при цьому не порушуються права і свободи інших людей, та має обов'язки перед суспільством, в якому забезпечується вільний і всебічний розвиток її особистості. Тобто створення і розвиток умов, що забезпечують гідне життя і вільний розвиток людини.

Наступною складовою загальносоціального рівня профілактики молодіжного екстремізму, найтісніше пов'язаною із попередньою, є оздоровлення та розвиток економічної сфери держави. Економічні протиріччя завжди володіють потужним криміногенним потенціалом. На наш погляд, слід удосконалювати основи внутрішньої політики і державні програми у сфері економічного розвитку держави та регіонів з акцентом на

ліквідації відсталості і суперечності економічно слабких регіонів, зміцненні служб зайнятості населення, розвитку легітимного малого та середнього бізнесу, що дозволяє забезпечити населення, першу чергу молодь, робочими місцями, створенні ефективної системи підготовки та перепідготовки кваліфікованих кадрів і т.д.

У механізмі реалізації багатьох зазначених заходів, а також протидії екстремізму і забезпеченні національної безпеки, відповідно важлива політична стабільність, яка забезпечує достатній рівень узгодженості різноманітних груп і держави як усередині країни, так і в її зовнішніх відносинах. Тому необхідне подальше зміцнення авторитету і легітимності влади, розвиток належного рівня владно-політичних відносин, що забезпечує стабільність суспільного життя. Вирішення подібних завдань неможливе без підвищення рівня політичної культури громадян.

Висновки і пропозиції. З викладеного вище доходимо висновку про наступне:

1. оперативно-розшукова профілактика як організаційна форма ОРД є сукупністю правових норм, які здійснюють оперативні працівники в поєднанні з комплексом гласних і негласних оперативно-розшукових заходів, які охоплюють цілісну систему контролю за оперативною ситуацією з метою запобігання виникненню умов, що сприяють їх учиненню, а також виявлення осіб, від яких слід очікувати вчинення злочинів, та здійснення на них превентивного впливу для недопущення вчинення ними задуманих злочинів або тих, що готуються, та припинення таких, що розпочалися;

2. оперативно-розшукова профілактика екстремістських злочинів відрізняється від інших видів профілактики тим, що вона вивчає особливості не тільки гласної, але й негласної діяльності оперативних підрозділів з усунення умов, що

сприяють вчиненню даного виду злочинів, а також особливості впливу на профілакторованих осіб за допомогою сил, заходів, засобів і методів, які є в їх розпорядженні;

3. працівники оперативних підрозділів поділяються на співробітників, які діють відкрито від імені відповідної оперативної служби, і негласних (таємних) співробітників, належність яких до оперативно-розшукового підрозділу глибоко за-конспірована;

4. при проведенні оперативно-профілактичних заходів оперативні працівники використовують негласний апарат, застосовують особистий пошук, проводять розвідувальні опитування затриманих, заарештованих, свідків, потерпілих та інших осіб, що можуть володіти інформацією про причини та умови вчинених злочинів, застосовують інші засоби і методи оперативно-розшукової діяльності;

5. для зменшення рівня вчинення молоддю такого злочину як екстремізм необхідно: створення і розвиток умов, що забезпечують гідне життя і вільний розвиток людини; оздоровлення та розвиток економічної сфери держави, тобто слід удосконалювати основи внутрішньої політики і державні програми у сфері економічного розвитку держави та регіонів з акцентом на ліквідації відсталості і суперечності економічно слабких регіонів, зміцненні служб зайнятості населення, розвитку легітимного малого та середнього бізнесу, що дозволяє забезпечити населення, першу чергу молодь, робочими місцями, створенні ефективної системи підготовки та перепідготовки кваліфікованих кадрів; необхідне подальше зміцнення авторитету і легітимності влади, розвиток належного рівня владно-політичних відносин, що забезпечує стабільність суспільного життя, яке не можливе без підвищення рівня політичної культури громадян.

Список літератури:

1. Джужа О.М. Стислий словник кримінологічних термінів: навчальний посібник / О.М. Джужа. – К.: НАВСУ, 1999. – 242 с.
2. Василичук В.І. Оперативно-розшукова профілактика як форма оперативно-розшукової діяльності [Електронний ресурс] / В.І. Василичук. – Режим доступу до ресурсу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/soc_gum/VAUMVS/2012_2/vasil.htm
3. Никифорчук Д.Й. Боротьба оперативних підрозділів МВС України з бандитськими формуваннями: дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук / Д.Й. Никифорчук. – К., 2000. – 220 с.
4. Про оперативно – розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 2135-ХІІ. – № 22. – Ст. 303 (Із змінами внесеними від 07.09.2016).
5. Исиченко А.П. Оперативно-розсыскная криминология: учеб. пособие / А.П. Исиченко. – М.: ИНФА-М, 2001. – 69 с.
6. Бандурка О.М. Оперативно-розшукова діяльність: підручник / О.М. Бандурка. – Х.: Вид-во Нац. ун-ту внутрішніх справ, 2002. – Ч. 1. – 336 с.
7. Остапенко Н.И. Индивидуальная профилактическая работа как элемент управления профилактикой правонарушений несовершеннолетних / Н.И. Остапенко // Рос. следователь. – М.: 2003. – № 12. – С. 166-169.
8. Криминология: учебник / Под ред. В.Н. Бурлакова, Н.М. Кропачева. – СПб.: Питер, 2002. – 432 с.

Тодосиенко А.А.

Учебно-научный Юридический институт
Национального авиационного университета

ОБЩИЕ МЕРЫ ОПЕРАТИВНО-РОЗЫСКНОЙ ПРОФИЛАКТИКИ МОЛОДЕЖНОГО ЭКСТРЕМИЗМА

Аннотация

Статья посвящена комплексному исследованию вопроса общих мер профилактики молодежного экстремизма. Рассмотрены, какие меры в себя включает оперативно-розыскная профилактика. Дана общая характеристика субъектов оперативно-розыскной профилактической деятельности. Сосредоточено внимание на молодежном экстремизме и уровнях профилактики этого феномена уголовных правонарушений. Определены проблемные вопросы, связанные с предотвращением этих преступлений и предложены пути их решения.

Ключевые слова: молодежный экстремизм, предупреждение преступлений, экстремистские проявления, общая профилактика, оперативно-розыскная профилактика, оперативно-розыскная деятельность.

Todosiienko A.A.

Law Institute
National Aviation University

GENERAL MEASURES OF PREVENTION OPERATIONAL-SEARCH YOUTH EXTREMISM

Summary

The article is devoted to the complex study of the question of general measures of youth extremism prevention. We consider what measures includes an operatively-search prevention. The general characteristic of subjects of operatively-search prevention. It focuses on youth extremism and prevent levels of this phenomenon of criminal offenses. Identify problematic issues related to the prevention of these crimes and the ways of their solution.

Keywords: youth extremism, crime prevention, extremist manifestations, general prevention, operatively-search prevention, operatively-search activity.